

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПРАВА ТА ПОЛІТИКИ

УДК 351:004(477)

DOI <https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1295>

Л. І. Кормич

orcid.org/0000-0002-6417-8620

*доктор історичних наук, професор,
завідувачка кафедри політичних теорій
Національного університету «Одеська юридична академія»*

А. І. Кормич

orcid.org/0000-0002-2496-1186

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри загальної теорії права і держави
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

В умовах миру, після завершення загарбницької війни РФ проти України, в центрі політичного порядку денного для нашої держави постануть завдання вдосконалення публічно-управлінської діяльності. Адже якість управління це гарантія вирішення всього комплексу безпекових, економічних, соціальних проблем тощо. Тому система управління має відповідати сучасним вимогам.

Невід'ємною складовою успіху реформування системи публічного управління та адміністрування виступає впровадження елементів електронної демократії. При цьому позитивний результат залежить від ефективності пропонованої моделі та її відповідності суспільним очікуванням. Тож важливо проаналізувати і оцінити можливості і наслідки використання пов'язаного з цим теоретико-методологічного інструментарію в реальній політичній практиці демократичного транзиту України.

В інформаційну епоху динаміка цивілізаційного розвитку передбачає активний поступ електронного урядування, що сприяє розвитку електронної демократії в її сучасному форматі. Це включає розширення участі, оновлення комунікаційної взаємодії, оптимізацію управлінських механізмів, оперативність реагування, гнучкість регулювання тощо.

Весь даний комплекс питань потребує постійної уваги як на теоретичному так і на практичному рівнях. Тому різні аспекти аналізуються в працях в більшій мірі зарубіжних, але останніми роками і вітчизняних науковців. Та наукові дослідження мають бути продовжені, враховуючи динаміку даних процесів.

Передусім, це стосується впровадження ефективних моделей та технологій електронної демократії і електронного урядування з використанням кращих зарубіжних практик такої діяльності та створення відповідних правових засад. І йдеться не про декларативні норми, а про реальні практичні зміни, які переконливо демонструють динаміку розвитку електронного урядування, стимулювання електронної участі суспільства та зацікавленість влади в реалізації таких цілей. Саме аналіз розуміння і взаємозв'язку електронної демократії та електронного урядування дозволяє розкрити національну специфіку, з'ясувати перешкоди, що виникають в цій сфері та окреслити перспективи їх подолання.

Перш за все, існують різні визначення та розуміння самих цих дефініцій. Такі визначення «як правило, підкреслюють потенціал інформаційно-комунікаційних технологій у більш широкому демократичному процесі на місцевому, регіональному, національному та все більше на глобальному рівнях, у якому люди взаємодіють, обмірковують, ухвалюють рішення та проводять вибори» (Anheier, Glasius & Kaldor, 2005, p.110). У вузькому розумінні електронна демократія розглядається як просте застосування інноваційних технологій до політичного процесу задля його полегшення, покращення та прискорення. А широке розуміння визначає її як «використання інформаційно-комунікаційних технологій для посилення, а в деяких випадках і заміни представницької демократії» (Chadwick, 2018). В даному аспекті електронна демократія виступає результатом поєднання технологічних та соціальних змін у розвитку інформаційного суспільства, які не лише сприяють політичному процесу, а й змінюють його зміст.

Простежуючи генезис ідей електронної демократії та електронного урядування і процесу їх практичного втілення можна виділити три основні етапи їх розвитку:

- 1950–1960 рр. - «Машина управління» - концепція, яка базувалася на можливостях комп'ютера обробляти велику кількість даних для вдосконалення державного управління. Таким чином держава розглядалася як центральний актор і координатор суспільних трансформацій;

- 1970–1980 - «Теледемократія» - ідея створення мережи кабельного телебачення для покращення відносин між громадянами та виборними посадовими особами з акцентом на місцеві громади як лабораторію сильної демократії;

- 1990–2000 рр. - «Кібердемократія» - коли комп'ютерні мережі перетворюють кіберпростір та віртуальні спільноти в інструменти політичної самоорганізації, щоб громадянин став автономним агентом у глобальній публічній сфері (Vedel, 2006).

1990-ті були періодом формування сучасного розуміння електронної демократії як на науковому, так і на практичному рівнях. Онлайн-участь як засіб ефективного, керованого діалогу між представниками (владою) та представленими (спільнотою) аналізується з 1997 року (Reddick, 2010, p.169).

Практика засвідчила, що саме недержавні суб'єкти почали практичний перехід до електронної демократії. Наприклад, перший у світі інформаційний веб-сайт про вибори був створений у 1994 році громадською організацією Minnesota E-Democracy. Також було проведено перші онлайн-дебати кандидатів, а на онлайн-форумі MN-Politics реалізували проведення найтривалішої загальнодержавної онлайн-дискусії між громадянами (Clift, 2015).

Щодо державних ініціатив, які входять в рамки концепції електронної демократії, то першими прикладами є:

- розробка онлайн-петицій шотландським парламентом у 1998 році, для забезпечення кращої підтримки порядку денного електронної участі парламенту;

- розробка безпечної системи голосування в Інтернеті з використанням національних ідентифікаційних карт у 2003 році в Австрії, для збільшення участі виборців серед ключових верств населення, включаючи професійні організації, торгові палати та австрійців, які проживають за кордоном (Anheier, 2005, p. 110).

При цьому обидва типи акторів - недержавні та державні, були націлені на зростання участі громадян, надаючи останнім специфічні інноваційні інструменти для спілкування та дії в рамках загального політичного процесу. Але головна відмінність - вплив цих інструментів на результати політичного процесу. Інструменти, надані недержавними суб'єктами, лише опосередковано впливають на результати політичного процесу, бо громадянин повинен самостійно перенести свою участь у онлайн-голосування. Тоді як інструменти, надані державою, мають потенціал прямого впливу через підписання онлайн-петиції або голосування онлайн. Безумовно, державні суб'єкти використовують і непрямі інструменти, але ряд авторів вказує на зворотну хронологію такого використання. Так, блоги та інструменти соціальних мереж є відносно недавніми інноваціями в політичній сфері, а інші існують довше: дискусійні форуми, електронні консультації, електронні петиції тощо (Fisher, 2012, p. 570–571)

Інструменти електронної демократії є найефективнішими у випадках, коли державні суб'єкти залучаються до відповідних комунікацій. Тому в рамках теоретичних дискусій про

співвідношення електронної демократії та електронного уряду погляди базуються на визнанні вирішальної ролі електронного урядування та його інструментів, процедур і технологій для розвитку та функціонування електронної демократії. При цьому, одна з версій таких поглядів підкреслює тісний зв'язок між електронним урядуванням та електронною демократією, наголошуючи, що вони сумісні (додаткова модель). А інша версія розглядає електронне урядування як попередній крок, що веде до електронної демократії (еволюційна модель) (Fisher, 2012, p. 570–571; Reddick, 2010, p. 169).

Комплексний підхід до цього питання закріплено у Звіті Комітету з конституційних питань Європейського парламенту про електронну демократію в Європейському Союзі: потенціал та виклики. У цій доповіді розглянуті концепції, які визначені як принципові для розуміння змісту основних категорій:

– Електронний уряд: стосується використання ІКТ у роботі державного сектору, зокрема для надання особам інформації та послуг від державних органів в електронному вигляді.

– Електронне урядування: стосується використання ІКТ для встановлення каналів зв'язку, які дають змогу залучити різні зацікавлені сторони, які мають щось сказати про процес вироблення політики.

– Електронна демократія: стосується використання ІКТ для створення каналів для громадських консультацій та участі (Report on e-democracy in the European Union, 2017)

Всі ці поняття складають своєрідну ієрархію щодо рівня включення приватних суб'єктів у відносини з державним управлінням, де найнижчим рівнем є електронне урядування – отримання послуг; середній рівень представлений електронним урядуванням – включенням у формування політики; і найвищий – електронна демократія, що забезпечує участь у виробленні політики.

Враховуючи це, можна визначити електронну демократію як розширену модель електронного урядування, що забезпечує двостороннє політичне спілкування та участь недержавних акторів у процесі прийняття рішень. Таким чином, кінцевий етап електронного урядування поєднує ефективність з демократією, забезпечуючи дешевші та ефективніші канали транзакцій між урядом та громадянами/бізнесом, а також посилюючи демократичну участь. (Fisher, 2012, p. 572).

Проте вищезгадані визначення окреслюють лише деякі відмінності між електронним урядуванням та електронною демократією, і важко провести чітку межу між включенням та участю у виробленні політики у випадках петицій чи консультацій. Крім того, в деяких випадках такі інструменти електронної демократії, як громадські слухання чи референдуми, можуть не мати вирішального значення для формування політики, не виходячи за межі консультативної ролі.

Отже, найкраще розмежування між електронним урядуванням та електронною демократією може бути забезпечене шляхом визначення основної зацікавленої сторони перетворень, зумовлених застосуванням ІКТ. Прикладом такої диференціації може бути технологія голосування. «У тій мірі, в якій покращена технологія голосування зменшує витрати уряду на проведення надійного голосування, це електронний уряд. Але оскільки це систематично впливає на те, хто голосує, чиї голоси фактично підраховуються чи на будь-яку іншу змінну, яка створює переваги впливу виборців на державну політику, це електронна демократія» (Snider, 2001). Тобто, поки цифровізація управління впливає лише на власний робочий процес, вона залишається питанням електронного урядування. Але з моменту, коли трансформації включають шляхи та засоби громадського контролю щодо управління, це стає електронною демократією.

Отже, саме функціональність електронного урядування формує змістовне наповнення електронної демократії. Тому важливо чітко розуміти його переваги та існуючі обмеження, досягаючи мети створення ефективної моделі взаємозв'язку даних категорій.

Шлях же від теорії до практики характеризується рядом закономірностей. Так, кожна конкретна держава, яка використовує електронне урядування, повинна зробити ряд важливих кроків: впровадження ІКТ, забезпечення відповідної правової бази та впровадження нових адміністративних процедур на основі ІКТ. Такий процес будується на принципах транзакцій

від менш комплексних до більш вдосконалених моделей електронного урядування. Кілька моделей співіснує, але за всіх умов передбачено:

- наявність уряду або державних установ в Інтернеті,
- можливість здійснення операцій з урядом для громадян і бізнесу,
- інтерактивний уряд. (Kampen & Snijkers, 2003).

Саме на цьому третьому етапі можна говорити про впровадження функцій електронної демократії в політичний процес і процес публічного управління. Виходячи з того факту, що електронне урядування тісно пов'язане з демократією та соціальною інтеграцією, слід виділити чотири основні виміри електронного урядування:

- надання послуг;
- результативність уряду ;
- демократія (політична сторона електронного урядування);
- соціальний внесок технології (Abu-Shahab, 2015).

Поєднання даних «вимірів» електронного уряду з фундаментальними ознаками електронної демократії засвідчує взаємозв'язок між розвитком інструментів електронного урядування та створенням належних умов для утвердження електронної демократії. Ключовим тут є розширення функцій та інструментів впливу електронної демократії на комунікацію всередині громадянського суспільства. Коротко основні параметри електронної демократії можна представити у вигляді таблиці:

Використання ІКТ для комунікації між урядом і громадянами	Громадяни надають один одному онлайн-підтримку
Надання інформації (eTransparency – веб-сайти)	Сервісу Web 2.0, такі як онлайн-дискусійні групи, чати, блоги тощо
Громадські консультації (електронна участь – он-лайн опитування, дискусії, форуми, петиції, Web 2.0 тощо)	
Прийняття рішень і вибори (електронне голосування)	
Надання послуг (електронний уряд)	

Дана таблиця демонструє функціональне призначення електронної демократії та кроки, необхідні для її впровадження (Simic, 2010).

На цьому етапі стають помітними основні відмінності в стратегіях розвитку електронного уряду та електронної демократії. Кроки на шляху до електронного урядування ґрунтуються на певних позитивних зобов'язаннях публічного управління (надавати адміністративні послуги онлайн). Але перехід до електронної демократії вимагає дотримання низки важливих негативних зобов'язань (наприклад, щодо свободи слова в Інтернеті чи конфіденційності в Інтернеті, обмеження контролю над наданням онлайн-послуг приватними суб'єктами тощо).

Обрані стратегії мають потенціал значного підвищення громадського контролю над публічним управлінням та зміни традиційної течії політичного процесу. Такі стратегії популяризують покращення послуг та скорочення витрат, стимулюють електронну демократію, роблять легкодоступною публічну інформацію, але при цьому збільшуючи ризики непереобрання, оскільки політичні опоненти можуть використовувати таку інформацію (Snider, 2001).

Важливим є визнаний потенціал електронного урядування щодо протидії корупції в управлінні. Цей потенціал можна розглядати як результат загального підвищення прозорості та віддаленості онлайн-взаємодій між громадянами та чиновниками, які надаються інструментами електронного урядування. Протидію корупції в даному форматі можна пояснити чотирма факторами:

1. Збільшення обсягу відкритої інформації – електронне урядування дає можливість запобігти зловживанням владою та корупції, а також задовольнити право людей знати та покращити довіру між владою і громадянами.

2. Контроль дискреційної роботи – електронний уряд зменшує можливість державних службовців тлумачити закони на власний розсуд, привертаючи увагу до розкриття інформації та громадського контролю.

3. Зменшення можливостей досягнення домовленостей віч-на-віч – отже, зменшення можливості несправедливого ставлення державних службовців до громадян в рамках прямих зустрічей, тобто можливість корупції.

4. Розширення конкуренції – електронний уряд технологічно реалізує середовище, в якому всі приватні оператори можуть брати участь у відкритій конкуренції за договорами (Lee, 2017).

Антикорупційна складова електронного урядування надає всій концепції додаткову привабливість для країн демократичного транзиту, де корупція завдає значних фінансових втрат та збільшує репутаційні ризики в площині публічного управління та вдосконаленні демократії.

Однак, емпіричні дослідження ставлять під сумнів теоретичні концепції самодостатності впровадження ІКТ для протидії корупції в управлінні. Наприклад, дослідження взаємозв'язку між електронним урядом та корупцією з використанням глобальних панельних даних із 176 країн за період з 2003 по 2014 роки продемонструвало, що наявність електронного уряду є менш важлива для зменшення корупції порівняно з позитивним впливом ефективності уряду, політичною стабільністю та економічним статусом (Basyal, Poudyal & Seo, 2018).

Це актуалізує питання, наскільки електронне урядування та електронна демократія незалежні від національних особливостей «звичайних» державних управлінь та демократії? Чи їх слід розглядати як своєрідну надбудову над існуючою національною урядово-політичною підструктурою, яка не лише підвищує ефективність останньої, а й поглинає наявні особливості та принципові недоліки.

В цьому контексті слід проаналізувати застереження щодо реалізації ініціатив електронної демократії. Їх можна розділити на три основні моменти:

- концепція громадянства, що передбачає «хорошого громадянина», гіперактивного у кіберпросторі;
- демократія, зведена до обговорення, тоді як процеси прийняття рішень ігноруються;
- скасування ролі посередницьких органів (політичних партій та великих ЗМІ) у державних справах (Vedel, 2006).

Ці занепокоєння накладають певні обмеження на ефективність повномасштабного застосування основних інструментів електронного урядування та електронної демократії без збереження потужних резервних копій у формах звичайних процедур та інституцій. Крім того, це свідчить про важливість досягнення належного рівня «електронної готовності» для держави та суспільства.

Таким чином, можна зробити ряд **висновків** стосовно трансформацій управлінської системи в контексті діджиталізації. Проведений аналіз свідчить про взаємопов'язаність процесів впровадження принципів електронної демократії та утвердження сучасних підходів до управління. Саме поліпшення можливостей державного управління шляхом застосування ІКТ є вирішальним фактором розвитку електронної демократії. При цьому сталість розвитку електронного уряду є одним із ключових факторів для будь-якої держави, щоб слідкувати за швидкими змінами, які відбуваються в життєдіяльності суспільства, зокрема щодо рівня та якості надання електронних послуг та здійснення електронних процедур. Але при цьому дуже важливими є загальний рівень державного управління та залучення суспільства, оскільки інструменти електронного урядування поки що не довели свою самодостатність для незворотних позитивних перетворень у державному управлінні та політичному процесі в умовах демократичного транзиту. Тому інновації мають поєднуватись і з традиційними аспектами управлінської діяльності, підвищуючи їх ефективність та якість демократичних трансформацій суспільства і держави.

Підсумовуючи огляд основних сегментів розвитку українського електронного урядування, можна визначити потужні вектори державної політики у сфері підвищення прозорості та сервісно-орієнтованого робочого процесу органів державної та місцевої влади та протидії корупції завдяки процедурам виключно в електронній формі з високим рівнем відкритості для громадськості. Такі функції електронного урядування наближають весь процес до впровадження електронної демократії.

Проте можна виявити низку недоліків, які заважають повномасштабним перетворенням як державного управління, так і участі суспільства. Існують два основних аспекти проблеми.

Перший аспект – це загроза зведення електронної демократії до дискусії без реального впливу на прийняття рішень. Наприклад, навіть найуспішніший український проект електронного уряду ProZorro має певні проблеми з перетворенням відкритості на реальні дії. Однак, завдяки достатньо високому рівню прозорості закупівель через ProZorro, громаді вдавалося виявляти процедури, які можуть спричинити порушення законодавства, як це передбачено статтею 9 Закону України «Про публічні закупівлі» 2015 року. Але, іноді не вистачає консолідованої інформації про те, як контролюючі та правоохоронні органи реагують на відповідні запити громади.

Другий аспект полягає в тому, що нинішня українська система електронного урядування радше орієнтована на споживача, ніж на громадян, з точки зору концепції нової державної служби, яка вимагає, щоб «адміністратори розглядали громадян як громадян (а не просто як виборців чи клієнтів)» (Denhardt & Denhardt, 2000). Свідченням цього недоліку була фактична відсутність майданчиків для реалізації громадянами своїх прав на оскарження державних адміністративних рішень чи для дійсно ефективної системи електронних петицій. Крім того, про нові послуги досить часто повідомлялось без достатнього рівня конфіденційності та захисту персональних даних.

Також існують певні обмеження ефективності повномасштабного застосування основних інструментів електронного урядування та електронної демократії без досягнення належного рівня «електронної готовності» для держави та суспільства.

Але важливо, що є наявним чіткий акцент на цифрових трансформаціях та використанні програм електронного уряду як основі реформ всієї системи управління. І такий сучасний формат публічного управління та адміністрування стимулюватиме утвердження засад електронної демократії в Україні. Це забезпечить пришвидчені темпи відродження всіх сфер життєдіяльності українського суспільства після завершення війни та здобуття перемоги над російськими агресорами і прискорить всі євроінтеграційні процеси для нашої держави. Адже сучасне більш досконале управління є наріжним каменем якісних демократичних трансформацій. І Україна, продовжуючи створення «держави в смартфоні», зробить вагомий внесок в процес глобальної цифровізації.

Література

- Abu-Shahab E. (2015). E-democracy: The fruit of e-government. *International Journal of Technology and Globalization*. January. DOI: 10.1504/IJTG.2015.077873
- Anheier H., Glasius M. & Kaldor M. (2005). *Global Civil Society 2004/5*. London, SAGE.
- Basyal D., Poudyal N. & Seo J. (2018). Does E-government reduce corruption? Evidence from a heterogeneous panel data model. *Transforming Government: People, Process and Policy*. Vol. 12. No. 2. Pp. 134–154. URL: <https://doi.org/10.1108/TG-12-2017-0073>
- Chadwick A. (2018). E-democracy. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/e-democracy>
- Clift S. (2015). History of E-Democracy. *E-Democracy.org – Project Blog*. URL: <http://blog.e-democracy.org/posts/2647>
- Denhardt R. & Denhardt J. (2000). The New Public Service: Serving Rather Than Steering. *Public Administration Review*. Vol. 60. No. 6. Pp. 549–559.
- Fisher E. (2012). E-Governance and E-Democracy: Questioning technology-centered categories. In David Levi-Faur (Ed). *The Oxford Handbook of Governance*. New York : Oxford University Press.
- Kampen J. & Snijkers K. (2003). E-Democracy. A Critical Evaluation of the Ultimate E-Dream. *Social Science Computer Review*. Vol. 21. No. 4. Pp. 491–496. DOI: 10.1177/0894439303256095
- Lee E. (2017). The Impact of E-government on Corruption Control. Lexington, Martin School of Public Policy & Administration. URL: https://www.martin.uky.edu/sites/martin.uky.edu/files/Capstone_Projects/Capstones_2017/Lee.pdf
- Reddick C. G. (Ed.) (2010). *Politics, Democracy and E-Government: Participation and Service Delivery*. Hershey. IGI Global.
- Report on e-democracy in the European Union: potential and challenges (2016/2008(INI)). European Parliament. Committee on Constitutional Affairs. 16.2.2017. A8-0041/2017. URL: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0041_EN.html
- Simic D. (2010). Necessary steps for implementation of e-democracy solutions. E-Democracy. Ohrid. ICT-A Driver for Improving Democracy. URL: https://bib.irb.hr/datoteka/579044.2010-09-12_Ohrid_Diana_Simic_e-Democracy_2010.pdf

Snider J. H. (2001). E-Government vs. E-Democracy. *Government Technology*. August 2. URL: <https://www.govtech.com/magazines/gt/E-Government-vs-E-Democracy.html>

Vedel T. (2006). The Idea of Electronic Democracy: Origins, Visions and Questions: Origins, Visions and Questions. *Parliamentary Affairs*. No. 59(2). Pp. 226–235. URL: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01475858v2/document>

References

- Abu-Shahab E. (2015). E-democracy: The fruit of e-government. *International Journal of Technology and Globalization*, January DOI: 10.1504/IJTG.2015.077873
- Anheier H., Glasius M. & Kaldor M. (2005). *Global Civil Society 2004/5*. London : SAGE.
- Basyal D., Poudyal N. & Seo J. (2018). Does E-government reduce corruption? Evidence from a heterogeneous panel data model. *Transforming Government: People, Process and Policy*. Vol. 12. No. 2. Pp. 134–154. URL: <https://doi.org/10.1108/TG-12-2017-0073>
- Chadwick A. (2018). E-democracy. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/e-democracy>
- Clift S. (2015). History of E-Democracy. *E-Democracy.org – Project Blog*. URL: <http://blog.e-democracy.org/posts/2647>
- Denhardt R. & Denhardt J. (2000). The New Public Service: Serving Rather Than Steering. *Public Administration Review*. Vol. 60. No. 6. Pp. 549–559.
- Fisher E. (2012). E-Governance and E-Democracy: Questioning technology-centered categories. In David Levi-Faur (Ed) *The Oxford Handbook of Governance*. New York : Oxford University Press.
- Kampen J. & Snijkers K. (2003). E-Democracy. A Critical Evaluation of the Ultimate E-Dream. *Social Science Computer Review*. Vol. 21. No. 4. Pp. 491–496. DOI: 10.1177/0894439303256095
- Lee E. (2017). The Impact of E-government on Corruption Control. Lexington, Martin School of Public Policy & Administration. URL: https://www.martin.uky.edu/sites/martin.uky.edu/files/Capstone_Projects/Capstones_2017/Lee.pdf
- Reddick C. G. (Ed.) (2010). *Politics, Democracy and E-Government: Participation and Service Delivery*. Hershey. IGI Global.
- Report on e-democracy in the European Union: potential and challenges (2016/2008(INI)). European Parliament. Committee on Constitutional Affairs. 16.2.2017. A8-0041/2017. URL: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0041_EN.html
- Simic D. (2010). Necessary steps for implementation of e-democracy solutions. E-Democracy. Ohrid. ICT-A Driver for Improving Democracy. URL: https://bib.irb.hr/datoteka/579044.2010-09-12_Ohrid_Diana_Simic_e-Democracy_2010.pdf
- Snider J. H. (2001). *E-Government vs. E-Democracy*. *Government Technology*. August 2. URL: <https://www.govtech.com/magazines/gt/E-Government-vs-E-Democracy.html>
- Vedel T. (2006). The Idea of Electronic Democracy: Origins, Visions and Questions: Origins, Visions and Questions. *Parliamentary Affairs*. No. 59(2). Pp. 226–235. URL: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01475858v2/document>

Анотація

Кормич Л. І., Кормич А. І. Вдосконалення публічного управління в Україні в контексті діджиталізації: теоретичний аспект. – Стаття.

У статті проаналізовані концептуальні засади процесу вдосконалення публічного управління в епоху цифровізації.

У центрі уваги питання змісту та співвідношення електронного урядування та електронної демократії. Проблема розкривається на основі вивчення теоретичних розробок провідних зарубіжних науковців в сфері управління. Показано, що електронна демократія – це вдосконалена модель електронного урядування, яка забезпечує двостороннє політичне спілкування та участь недержавних суб'єктів у процесі прийняття рішень. Найкраще розрізняти електронне урядування та електронну демократію можна шляхом визначення основної зацікавленої сторони трансформації. Якщо цифровізація впливає лише на процесуальний аспект державного управління, це залишається питанням електронного урядування. Коли трансформації включають громадянський контроль управління, це стає сферою електронної демократії.

Існують певні обмеження ефективності повномасштабного застосування основних інструментів електронного урядування та електронної демократії без досягнення належного рівня «електронної готовності» для держави та суспільства. В цифровізації мають бути зацікавлені як уряд так і соціум, а її переваги повинні стати відчутними щодо якості управлінських послуг та можливостей впливу на прийняття управлінських рішень.

Аналіз поглядів зарубіжних фахівців-теоретиків та практиків з питань функціонування публічного управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства дає можливість адаптувати їх висновки до національної практики. Узагальнення та використання кращого зарубіжного досвіду впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність дозволить уникнути ряду існуючих недоліків в процесі реформування системи публічного управління та адміністрування в Україні. Всі ці питання набудуть особливої актуальності для повоєнного відродження та розвитку України і її ефективної інтеграції в європейські економічні та безпекові структури. Україна має продовжити творення ефективної «держави в смартфоні» як складової процесу глобальної цифровізації.

Ключові слова: публічне управління, публічне адміністрування, електронний уряд, електронне урядування, електронна демократія, діджиталізація, інноваційні технології управління, глобальна цифровізація.

Summary

Kormych L. I., Kormych A. I. Improvement of public administration in Ukraine in the context of digitalization: theoretical aspect. – Article.

The article analyzes the conceptual foundations of the process of improving public administration in the digital age.

The focus is on the content and relationship between e-government and e-democracy. The problem is revealed based on studying the theoretical developments of leading foreign scientists in management. E-democracy is described as an advanced model of e-government that ensures two-way political communication and the participation of non-state actors in the decision-making process. The best way to distinguish between e-government and e-democracy is to identify the primary stakeholder in transformation. If digitalization affects only the procedural aspect of public administration, it remains a matter of e-government. When transformations involve civilian control over governance, it becomes an area of e-democracy.

There are some limitations to the effectiveness of the full-scale application of the basic e-government and e-democracy tools without achieving the appropriate level of "e-readiness" for the state and society. Digitization should be of interest to both the government and society and its benefits should be felt in terms of the quality of management services and the ability to influence management decisions.

Analysis of the views of foreign experts and theorists on the functioning of public administration and administration in the information society makes it possible to adapt their findings to national practice. Generalization and use of the best foreign experience in the introduction of innovative technologies in management will avoid some existing shortcomings in reforming the system of public administration in Ukraine. All these issues will become especially relevant for the post-war revival and development of Ukraine and its effective integration into European economic and security structures. Ukraine must continue to create an effective "state in a smartphone" as part of global digitalization.

Key words: public governance, public administration, e-government, e-government, e-democracy, digitalization, innovative management technologies, global digitalization.